

KKV Körkép – 2006 / április: A kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzeté, és a vállalkozás adminisztratív terheivel kapcsolatos vélemények

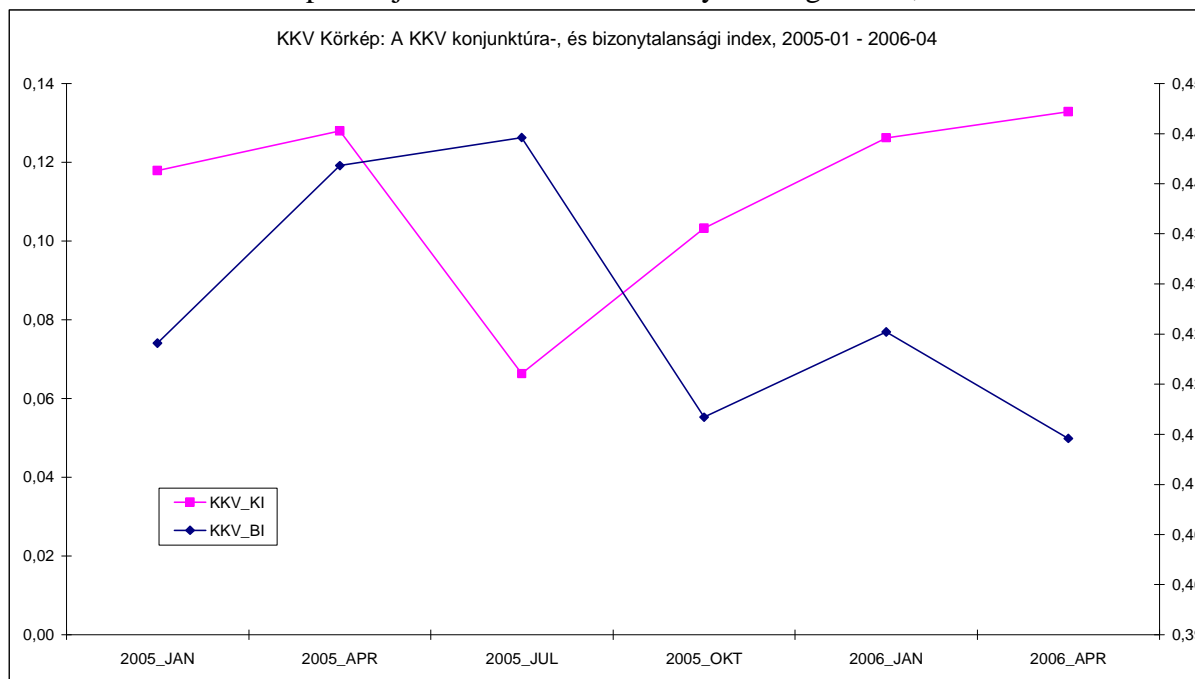
A Figyelő, az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) és a Volksbank Rt. 2005. januárjában közös kutatást indított a kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzetének, rövid távú kilátásainak feltárására és a cégcsoport üzleti helyzetét befolyásoló gazdasági és intézményi tényezők és hatások felmérésére. E vizsgálat során negyedévente, összesen 300 a feldolgozóiparba, az építőiparba és a szolgáltatásokba sorolt cég körében, egymással megegyező mintán, a kis- és közepes cégek gazdasági teljesítményét és ágazati megoszlását reprezentáló céget kérdezzük meg és elemezzük a kapott eredményeket.

A legutóbbi, 2006 április végi, a parlamenti választások utáni héten végzett adatfelvétel (2006. április 23-május 2.) eredményei alapján csökkent a kkv-k körében az üzleti helyzet megítélése körüli bizonytalanság. Az adatfelvétel eredményei összességében pozitív változásokról tudósítanak: 2005. július óta javul a KKV szektor üzleti helyzetét összefoglalóan mutató Konjunktúra Index értéke, azonban a javuló konjunktúra kilátásai nem egyöntetűen érvényesülnek, és nagy különbségek mutatkoznak e tekintetben az egyes cégek között. Az üzleti várakozások enyhén mérséklődtek, leszámítva a létszámváltozásra és a beruházási aktivitásra vonatkozó előrejelzéseket. Ezen a két területen ugyanis az előrejelzések alapján javulásra számíthatunk. Az export részaránya szerint a jelentős mértékben külföldi értékesítésre termelő vállalkozások kilátásai határozottan pozitívabbak, az ágazatok közül elsősorban a gazdasági szolgáltatások szektorában várható az üzleti helyzet javulása, a kereskedelemben pedig annak változatlansága.

A kkv-k számára a legnagyobb adminisztratív terhet a munkaügyi nyilvántartások és a munkához kapcsolódó adók és járulékok bevallása és fizetése jelenti. Ezek a terhek nem a legkisebb, hanem a közepes cégeknél jelentkeznek leginkább (az előbbieket 73%-a, az utóbbiak 88%-a adott 4-es, vagy 5-ös osztályzatot). Azoknál a cégeknél, amelyek a kkv szektoron belül a legdinamikusabbak és a további növekedésre is képesre lennének egyébként. Ez a tény is aláhúzza az adminisztratív terhek csökkentésének a vállalkozások fejlődésére, és szélesebb értelemben a gazdasági növekedésre gyakorolt pozitív hatásának jelentőségét.

KKV Körkép: Konjunktúra Index és Bizonytalansági Index, 2005-2006

Megjegyzés: bal skála KKV konjunktúra index, jobb skála KKV bizonytalansági index
 Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

Tartalom

Tartalom	3
1. A vizsgálat célja	4
2. A minta	4
3. Konjunktúra.....	5
3.1. Konjunktúra, és bizonytalansági index	5
3.2 Kapacitáskihasználás jelenlegi szintje.....	7
3.3 Rendelésállomány	8
3.4 Termelési szint és üzleti helyzet.....	9
3.5 A létszám és a beruházások várható alakulása.....	10
4. Vállalkozások adminisztrációs terhei.....	11
4.1 Az adóbevallás és adófizetés feladatai	11
4.2 Az adminisztrációs terhek időigénye	12
4.3 Az egyes adminisztratív feladatok terhei	14
KKV Körkép – Táblázatok, Ábrák	16

1. A vizsgálat célja

A KKV Körkép a Figyelő, a Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) és a Volksbank közös kutatása, amely azt tűzte ki célul, hogy negyedéves rendszerességgel vállalati empirikus adatfelvételre alapozva vizsgálja és elemezze a magyarországi kis- és közepes vállalati szektor üzleti helyzetét, kilátásait és e cégek üzleti helyzetét befolyásoló tényezőket. A vállalkozások konjunkturális helyzetére vonatkozó kérdéseken kívül minden esetben olyan aktuális témákat, problémákat és az erre adott vállalati reakciókat vizsgálunk, amelyek fontos szerepet játszanak e vállalatcsoport alkalmazkodóképessége, jövedelmi helyzete és fejlődése szempontjából. A hatodik, 2006. április 23 és május 2. között lefolytatott felmérésben a vállalkozások adminisztratív terheivel kapcsolatos véleményeket vizsgáltuk. Arra keresünk választ, hogy a kkv szektor cégeinek vezetésében milyen adminisztratív tevékenységek jelentik a legnagyobb terhet a vállalkozók számára, ezek mennyi időt vesznek igénybe és melyek azok az adminisztratív terhek, amelyek a leginkább befolyásolhatják a szektor hatékonyságát.

2. A minta

A mintát úgy alakítottuk ki, hogy a KSH legfrissebb (jelen felvétel esetén 2005 év végi) kimutatásai szerint legalább 20 főt foglalkoztató¹ cégek nagyság szerint képzett csoportjainak arányai tükrözzék e cégcsoportoknak az aggregált foglalkoztatásban játszott szerepét, és ezzel egyidejűleg illeszkedjen e cégcsoportban a feldolgozóipar, építőipar és szolgáltatások GDP-hez való hozzájárulásának arányaihoz (lásd az 1. 2. és 3. táblázatokat).

Kutatásunkban így a KKV Körképben felmért cégek a gazdasági súlyuk és a foglalkoztatottságban játszott szerepük szerint megfelelően reprezentálják a magyar KKV szektort alkotó vállalatokat. A felvétel alapján kapott eredmények általánosíthatók a 20-249 főt foglalkoztató cégek egészére.

Az eddigi felvételek során megkeresett vállalkozások szinte teljesen azonos megoszlást mutatnak a vállalatok besorolására használt ismérvek, mint pl. ágazati besorolás, létszám-kategória, export aránya vagy a nettó árbevétel tekintetében. A mintatulajdonságok megegyezése azért fontos, mert ez megbízható alapot teremt a felvétel időpontjaiban adott válaszok összehasonlításához (lásd a 4. táblázatot).

A 2006. április végi felvétel során 312 cég vezetője válaszolt telefonon a kérdezőbiztosok által feltett kérdésekre. A válaszadó cégek 77,3 %-a teljes egészében magyar tulajdonú, míg 6,8 %-uk részben és 15,9 %-uk teljes egészében külföldi tulajdonban van. A cégek 60 %-a csak belföldre szállít és 25 %-uk az árbevétel kevesebb mint felét, 15 %-uk pedig többségét Magyarországon kívül értékesíti. Az exportáló cégek 90 %-a szállít az EU más országaiba, és 60%-uknál az értékesítés több mint fele unión belüli exportból származik.

¹ A 20 fős határt az a tapasztalat indokolta, hogy a kisebb, 10-19 főt foglalkoztató cégeknek a vállalati felvételekre adott válaszai több elháríthatatlan problémától terheltek. Egyrészt e cégek között a válaszadási hajlandóság számottevően alacsonyabb, mint a nagyobb cégeknél, másrészt – és főleg – az általuk adott válaszok pontossága rendkívül gyenge és érvényessége sem kielégítő.

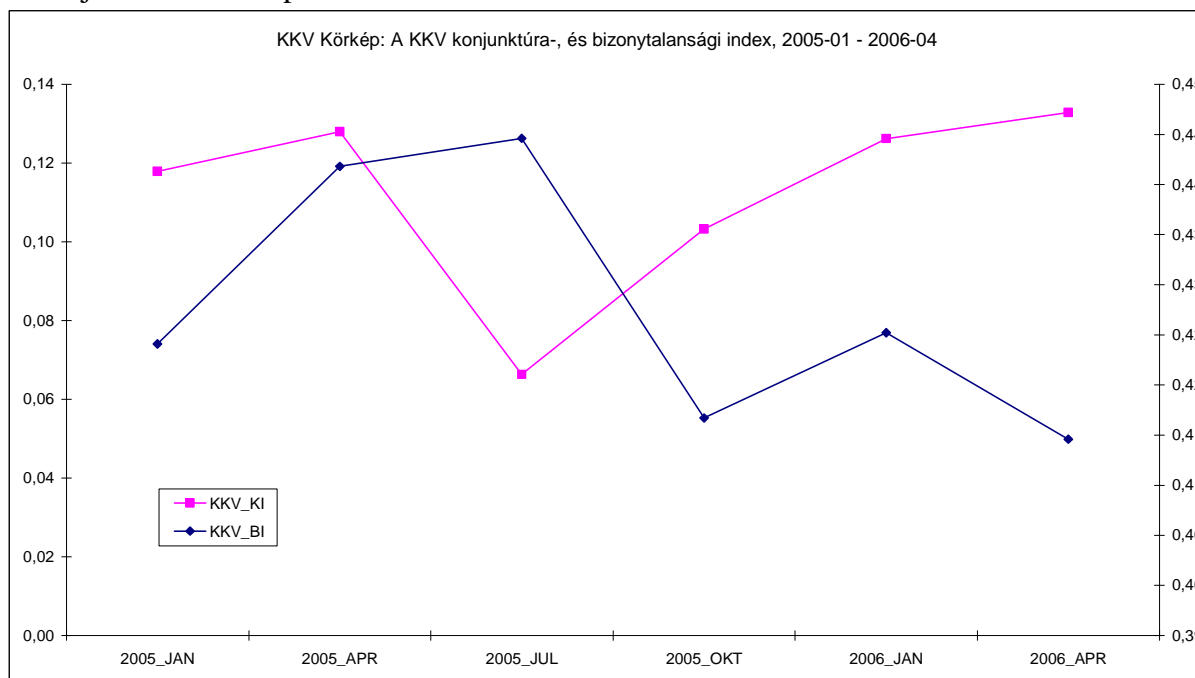
3. Konjunktúra

3.1. Konjunktúra, és bizonytalansági index

Az előző negyedévben megfigyelt javulás folytatódott a kkv szektor cégei körében az üzleti helyzet különböző mutatói és az üzleti helyzetre vonatkozó várakozások tekintetében. Tovább emelkedett a KKV Konjunktúra Index értéke, és az év eleji növekedést követően áprilisban mérséklődött a bizonytalanság, ahogy azt a KKV Bizonytalansági Index mutatja. (lásd a 3.1.1. ábrát). A kkv-k termelési szintje enyhén emelkedett az elmúlt három hónapban: a cégek 28%-a jelzett növekedést, míg 2006 januárjában csak 26%-ukra volt ez jellemző (lásd a 3.1.2. ábrát). Némileg javult a cégek jövedelmezőségi pozíciója: 2006 áprilisában a cégvezetők 25%-a ítélte jónak vállalkozásának jövedelmezőségét, szemben az előző félévben regisztrált 23%-os aránnyal.

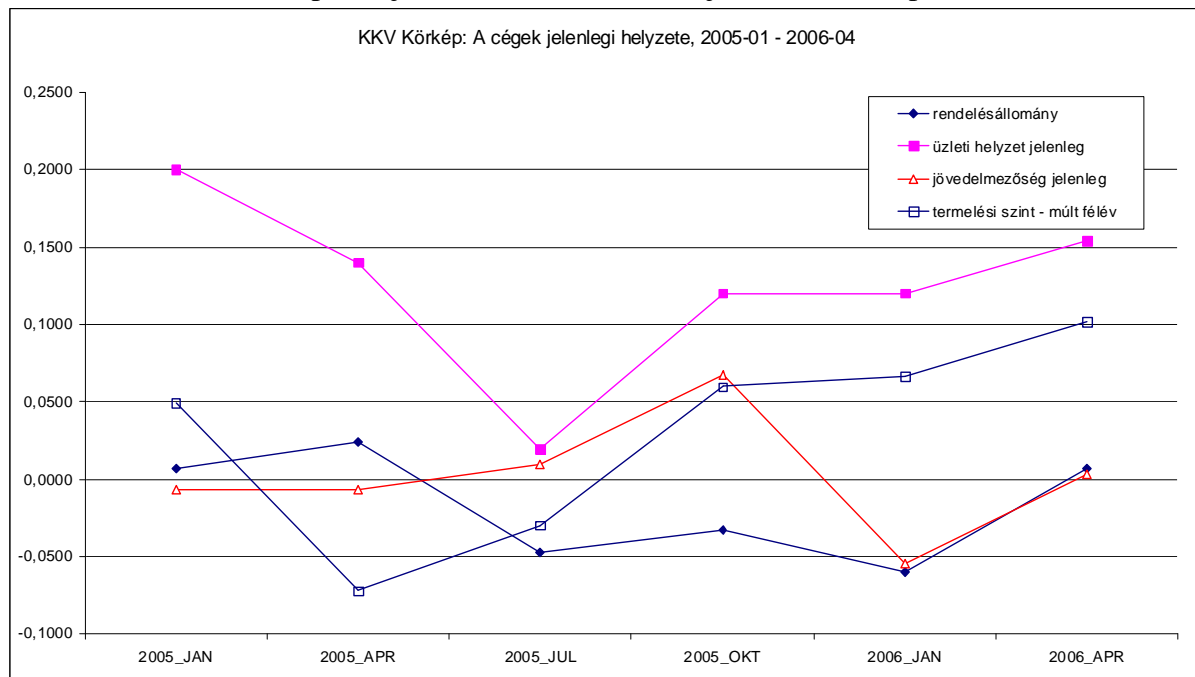
A KKV Konjunktúra Index a közepes cégek körében még mindig magasabb, mint a náluk kisebb és nagyobb cégeknél, és együtt nő az export árbevétel belüli arányával. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy a kkv-k körében a tisztán külföldi tulajdonban lévő cégek kilátásait utolérték a részben külföldi tulajdonosi háttérrel rendelkező vállalkozások mutatói. A konjunktúra index mindkét előző esetben jelentősen meghaladja a tisztán magyar tulajdonban lévő cégekre jellemző értéket. A cégek mérete szerint vizsgálva az üzleti helyzet különböző mutatóit megállapíthatjuk, hogy a közepes méretű vállalkozások vannak a legkedvezőbb helyzetben, és az előző negyedévhez képest a 100 főnél kisebb létszámú vállalkozások körében nőtt a KKV Konjunktúra Index értéke (lásd az 1-3. ábrát).

3.1.1. ábra: KKV Körkép: Konjunktúra index és bizonytalansági index alakulása. 2005. január - 2006. április

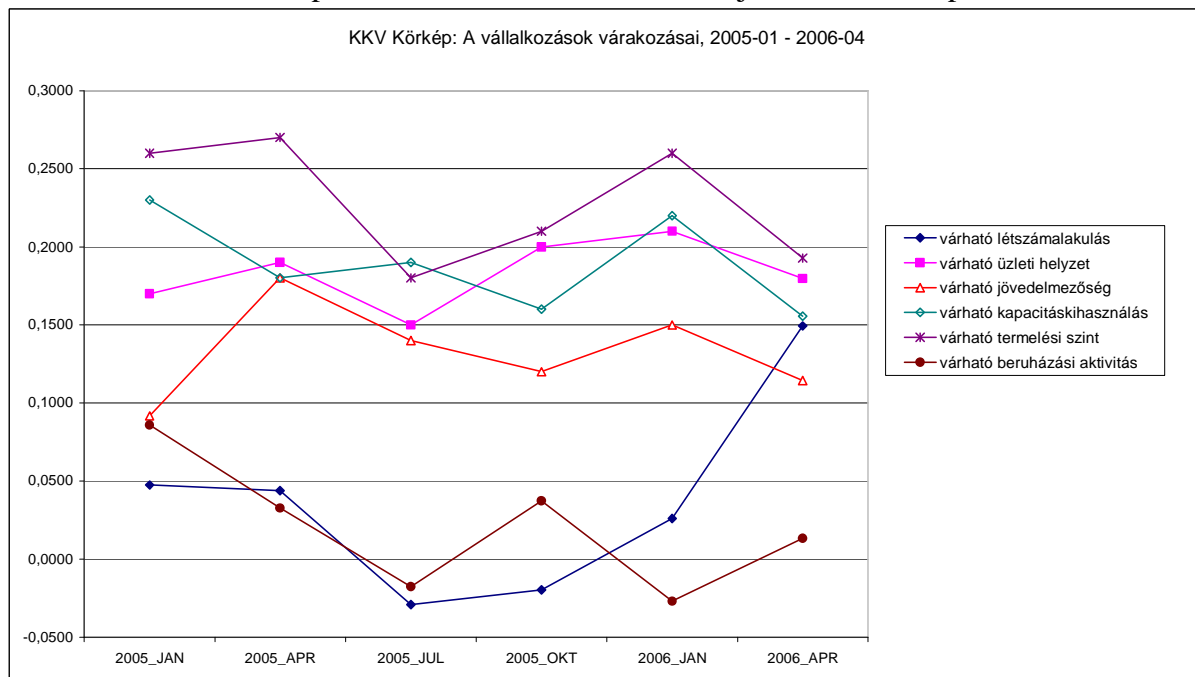
Megjegyzés: bal skála KKV konjunktúra index, jobb skála KKV bizonytalansági index
 Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

3.1.2. ábra: KKV Körkép: konjunktúra mutatók, 2005. január - 2006. április

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

3.1.3. ábra: KKV Körkép: rövid távú várakozások, 2005. január - 2006. április

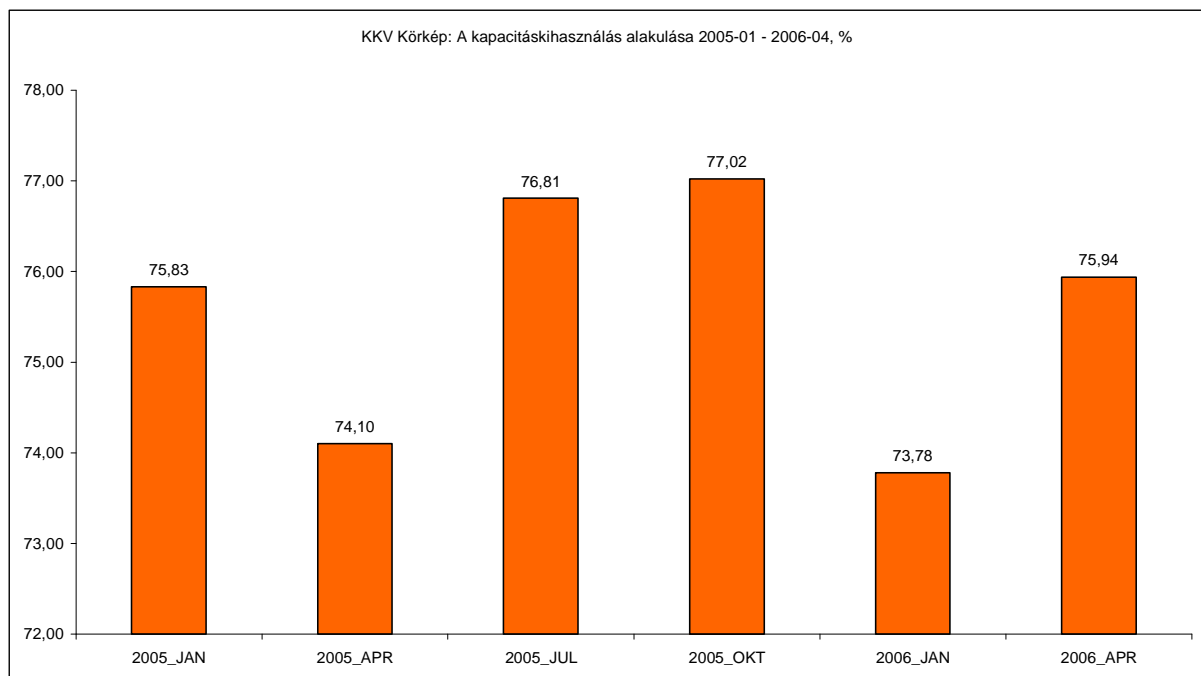
Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

3.2 Kapacitáskihasználás jelenlegi szintje

Az elmúlt negyedévi értékhez képest a KKV-k körében 2 százalékponttal nőtt a kapacitáskihasználás, és így közel 2 százalékponttal magasabb a kihasználtság, mint egy évvel ezelőtt (lásd a 3.2.1. ábrát).

A vállalkozások nagysága szerint nem tapasztalható érdemi különbség az erőforrások kihasználtságában, más dimenziók mentén azonban lényeges eltérések figyelhetők meg e téren. Így például a részben és a teljes egészében külföldi tulajdonban lévő cégek kapacitáskihasználása a legmagasabb (82%), ez az érték pedig mintegy 3 százalékponttal magasabb az előző negyedévihez képest. Az exportáló cégek kapacitáskihasználása ugyancsak átlag feletti és az elmúlt félév során változatlan szintű (79% körüli) – aminek háttérében a stabil exportkereslettel állhat. Az alacsony szintű kapacitáskihasználás inkább a magyar tulajdonban lévő és a kizárólag belföldre szállító cégek körében figyelhető meg (74, illetve 75%), ugyanakkor ezen vállalkozások körében 2 százalékpontos javulást figyelhetünk meg az elmúlt három hónaphoz képest (lásd az 5. és a 6. ábrát). A gazdasági ágak szerint a legnagyobb mértékű kapacitáskihasználást a gazdasági szolgáltatások területén működő vállalkozások tudhatják magukénak (86%), januárhoz képest mintegy 5 százalékponttal javítva e mutatójukon. Az építőiparban tevékenykedő cégek az előző negyedévben megfigyelt szezonális csökkenést kiheverve 7 százalékponttal 75 százalékosra tudták növelni kapacitáskihasználásukat (lásd a 7. ábrát).

3.2.1. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a KKV szektorban (%), 2005. január - 2006. április

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

3.3 Rendelésállomány

A rendelésállomány szintjét jelző mutató értéke némileg javult az elmúlt negyedévben, és ha kis mértékben is, de a magas rendelésállomány szintet jelző cégek aránya meghaladja az alacsony szintet regisztráló cégekét (17% és 16%).

A legnagyobb rendelésállománnyal a döntően exportra termelő cégek rendelkeznek, de esetükben a rendelések enyhe csökkenését lehet megfigyelni. Ezzel szemben az exportáló és egyidejűleg a hazai piacokat is megcélzó, illetve a kizárólag itthoni értékesítésre alapozó vállalkozások az év elejéhez viszonyítva növelni tudták rendelésállományukat (lásd a 3.3.1. ábrát). A döntően exportálók 33%-a, míg a kizárólag belföldre termelők 15%-a jelezte a rendelésállomány magas szintjét – most is megfigyelhetjük a külpiacokra jellemző erős és a belpiacon érvényesülő gyenge kereslet kettősségét, bár hozzá kell tenni, hogy a kettő közötti különbség némileg csökkent januárhoz képest. A részben külföldi tulajdonban lévő cégek megelőzték a teljes egészében külföldi tulajdonban lévő cégeket a rendelésállományt tekintve: előbbiek 35%-a, utóbbiaknak pedig csupán 24%-a jelentett magas rendelésállományt (lásd a 8. és a 9. ábrát).

Szintén változás történt a rendelésállomány nagyságában a cégek mérete szerint. A legnagyobb arányban a kis létszámú vállalkozások jelentettek magas rendelésállományt (20%) majdnem megduplázva januári arányukat, míg a közepes és a nagyobb cégek kisebb arányban (16%, illetve 18%) adtak számot nagy rendelésállományról. Megállapítható, hogy a rendelésállományban a cégek mérete szerint meglévő különbségek áprilisban szinte teljesen eltűntek (lásd a 10. ábrát).

3.3.1. ábra: A rendelésállomány jelenlegi szintje az export árbevételen belüli aránya szerint a KKV szektorban (%), 2005. január - 2006. április

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

3.4 Termelési szint és üzleti helyzet

A cégek termelés szintjében további növekedés figyelhető meg az elmúlt negyedévhez viszonyítva: áprilisban a cégek többsége érzékeli javulónak (28%), mint romlónak (18%) a termelési szintjét, míg januárban csak 26% számolt be növekedésről, és 20% jelzett csökkenést. Ez arra mutat, hogy a kis- és közepes vállalkozások körére továbbra is jellemző a kedvező konjunkturális helyzet.

A termelési szint növekedését a cégek szinte egyöntetűen és hasonló arányokban érzékelik, egyedül az exportorientáció szerint mutathatók ki számottevő különbségek. Az exportáló cégekre magasabb termelési szint jellemző, mint a kizárólag belföldre szállítókra. (lásd a 11. ábrát). Részben, vagy kizárólag külföldi tulajdonban lévő cégek magasabb, a magyar tulajdonban lévők alacsonyabb termelési szintről számoltak be (lásd a 12. ábrát).

A termelési szint változásának megfelelően alakult a cégek üzleti helyzete. Az elmúlt negyedévhez képest enyhe emelkedés figyelhető meg ezen a téren: továbbra is több cég számolt be jó üzleti helyzetről (32%), mint rosszról (16%). Ez az elmúlt fél évben megfigyelt kedvező konjunktúra folytatódására mutat. A jelenlegi üzleti helyzetre nincs jelentős hatással az exportorientáció, ezzel szemben a cégek közül a külföldi kézben lévő vállalkozások továbbra is kedvezőbb üzleti helyzetről tudósítanak, mint a magyar tulajdonban lévők, ráadásul a különbség nagymértékben megnőtt az előző negyedévhez képest: míg áprilisban az előbbiek 58%-a, az utóbbiak 24%-a számolt be kedvező üzleti helyzetről, addig januárban 41% és 27% volt a megfelelő arány (lásd a 13. ábrát). Cégméret szerint vizsgálva az üzleti helyzetet megállapítható, hogy a nagyobb és közepes cégek véleménye számottevően kedvezőbb, mint a legfeljebb 49 főt foglalkoztatóké (lásd a 14. ábrát). Jó üzleti helyzetet jelzett a nagyok 33%-a és a közepesek 38%-a, míg az 50 fő alattiak csupán 26%-a nyilatkozott elégedetten.

A kedvező konjunktúra kisebb, illetve nagyobb mértékben minden gazdasági ágban megfigyelhető, egyedül az építőiparban csökkent a jó üzleti helyzetről beszámoló cégek aránya. Legnagyobb arányban (43%) a gazdasági szolgáltatások területén működő vállalkozások nyilvánították üzleti helyzetüket jónak, a többi vizsgált tevékenységgel foglalkozó vállalkozások körében 30% körüli a jó üzleti helyzetben lévő cégek aránya (lásd a 15. ábrát).

A jelenlegi helyzettel szemben a vállalkozások pesszimistábban tekintenek a következő fél évre: kizárólag a létszám és a beruházási aktivitás növekedésére számítanak, és a termelési szint, az üzleti helyzet, a jövedelmezőség, a kapacitáskihasználás csökkenését várják. (lásd a 3.1.3. ábrát). Így a visszajára fordul a várakozások már 2005. II. negyedévtől megfigyelhető javuló tendenciája. A termelési szint növekedésére a cégek 27%-a, csökkenésére 8%-a, az üzleti helyzet javulására 31%-a, romlására pedig 14%-a, a kapacitáskihasználtság javulására 23%-a, romlására pedig 8%-a számít.

A vállalkozások létszáma szerint vizsgálva a termelési szint következő fél éves változását megállapítható, hogy a cégméret növekedésével csökken a jövő iránti optimizmus: míg a 49 főnél alacsonyabb létszámú vállalkozások 33%-a számít a termelési szint emelkedésére, a közepes és a 100 főnél nagyobb cégek között ez az arány csak 30, illetve 21 % (lásd a 16. és a 17. ábrákat). Megfigyelhető továbbá, hogy az exportorientáció és a külföldi tulajdon pozitív hatással van a jövőre vonatkozó várakozásokat illetően. Leginkább a feldolgozóiparban és az építőiparban működő cégek bizakodnak: előbbiek 36%-a, utóbbiak 31%-a várja a termelési

szint növekedését. Az üzleti helyzet tekintetében megjegyzendő, hogy a döntően exportálók és a külföldi tulajdonban lévők várakozásai jelentősen meghaladják a kizárólag belföldre termelő és hazai tulajdonban lévő cégeket (lásd a 18 és a 19. ábrát). A gazdasági ágak szerint az üzleti várakozások a gazdasági szolgáltatásokat nyújtó cégek esetében váltak kedvezőbbé az előző időszakokhoz képest: mind a termelési szintre, mind az üzleti helyzetre vonatkozó várakozásaik javultak és így az eddigi favoritok, a feldolgozóipar és az építőipar mellett a legkedvezőbbeké váltak (lásd a 20. és a 21. ábrát).

A fentiek alapján összességében azt mondhatjuk, hogy a kkv-k várakozásai borúlátóbbak lettek, mint a múltira vonatkozó helyzetmegítélésük, tehát az előző negyedéves helyzet fordítottját tapasztalhatjuk.

3.5 A létszám és a beruházások várható alakulása

Megállapítható, hogy az elmúlt három hónaphoz képest jelentősen nőtt a munkaerőkereslet a kkv-k körében, nőtt a létszámfelvételt tervezők aránya: a cégek 23%-a tervezi növelni és csak 8%-a csökkenteni létszámát. A várható létszámváltozást figyelembe véve és a felvétel során kapott eredményeket a vizsgált sokaság, a több mint 9300 kis- és közepes vállalkozás egészére vetítve drasztikusan erősödik a munkaerő-kereslet a kkv szektorban és várhatóan nő a foglalkoztatás – ha megvalósulnak a cégvezetők tervei. Ha igen, akkor mintegy 22000 fővel növekedhet a foglalkoztatottság a következő félévben, ami a szektorban 847 ezer foglalkoztatottal számolva a foglalkoztatás 2,6%-os bővülését jelenti. Ennek megfelelően a 2005. III. negyedévében megfigyelt munkahely-teremtést előrevetítő szándékok nagymértékű felerősödésének lehetünk szemtanúi (lásd a 22. ábrát).

A létszámfelvételi szándékok főleg a kis és a közepes, mintsem a nagyobb cégek körében jellemző (lásd a 23. ábrát), ami figyelembe véve az üzleti helyzetben megmutatkozó különbségeket, csökkentik e szándékok megvalósulásának valószínűségét. Ennek megfelelően a kkv szektorban a munkahely-teremtés kisebb mértékű lehet, mint amit a vállalatvezetői szándékok sugallnak.

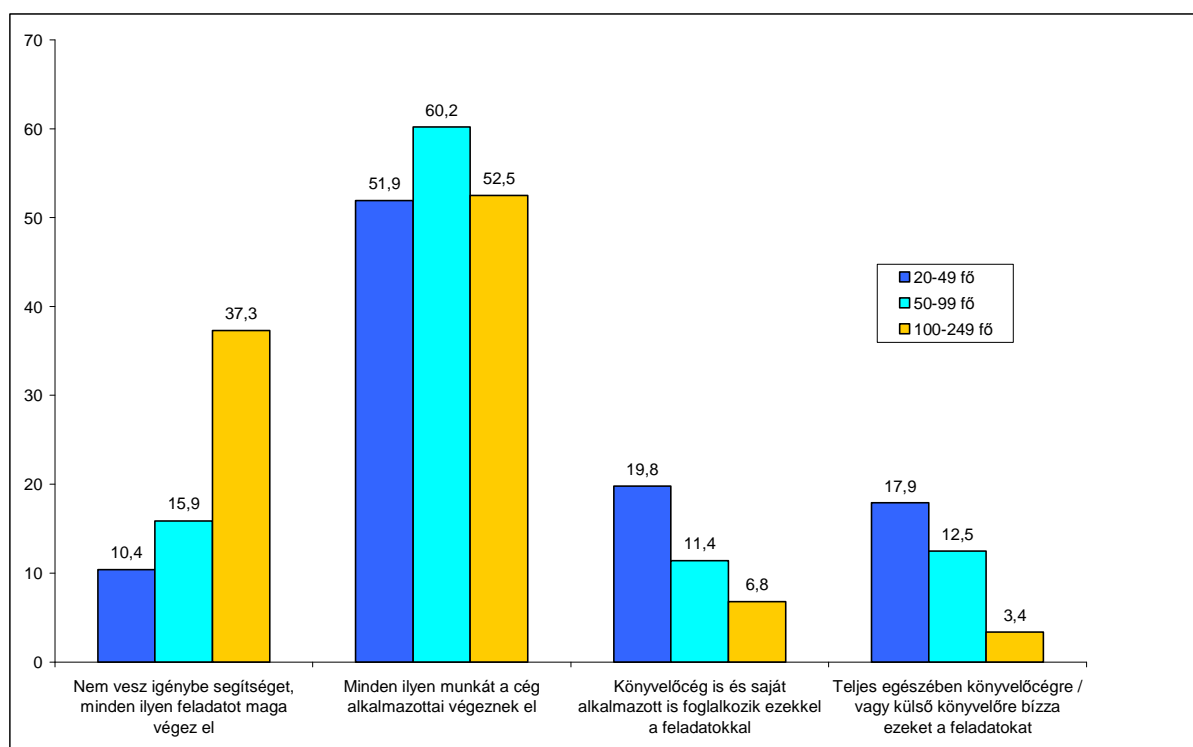
A beruházási aktivitás várhatóan enyhén emelkedik a kkv-k körében (lásd a 3.1.3. ábrát). A cégek 32%-a nem tervez beruházást (legutóbb 36% volt ez az arány), 9% tervez csökkenést (7%), és 26 %-uk szeretné növelni beruházási aktivitását (25,5%). Érdekes, hogy a kisebb cégeknél nő a legerősebben a beruházási aktivitás, míg a nagy cégeknél alacsonyabb szintről és csökkenésről beszélhetünk: áprilisban a 49 fő alatti vállalkozások 29%-a tervezi növelni a beruházások volumenét a januári 27%-hoz képest, míg a 100 főnél nagyobb cégek csupán 24%-a várja ugyanezt, szemben az év eleji 26%-kal (lásd a 24. ábrát). A várható beruházási aktivitás számottevő különbséget mutat a cégek gazdasági ága szerint: legerősebb a kereskedelemben és a gazdasági szolgáltatások területén, a leggyengébb pedig a feldolgozóipari cégeknél, és januárhoz képest ebbe a három tevékenységi körbe tartozó vállalkozások esetén tapasztalható a beruházási aktivitás növekedése (lásd a 25. ábrát).

4. Vállalkozások adminisztrációs terhei

4.1 Az adóbevallás és adófizetés feladatai

A megkérdezett kkv-k közel 85%-a havi áfa bevallásra kötelezett, 15%-uk pedig negyedévente készít áfa bevallást. A cégvezetőket megkérdeztük arról, hogy az adóbevallással és az adóbefizetéssel kapcsolatos munkákat külső cég végzi-e, vagy a vállalkozáson belül oldják meg ezeknek a feladatoknak az elvégzését. A vállalkozások 22%-ánál maga a cégvezető végzi az adóbevallással kapcsolatos feladatokat, 54,5%-nál a cég alkalmazottai, 12,2%-nál a külső könyvelő cég szolgáltatását is igénybe veszik és 11%-nál minden ezzel kapcsolatos munkát külső cég végez. E munkák megszervezési módja szorosan összefügg a cég nagyságával: a közepes cégeknél a cég vezetője nagyobb arányban vesz részt e munkákban, mint a kisebb cégeknél, míg a könyvelőcég alkalmazása legnagyobb arányban a kis cégekre jellemző (lásd a 4.1.1. ábrát).

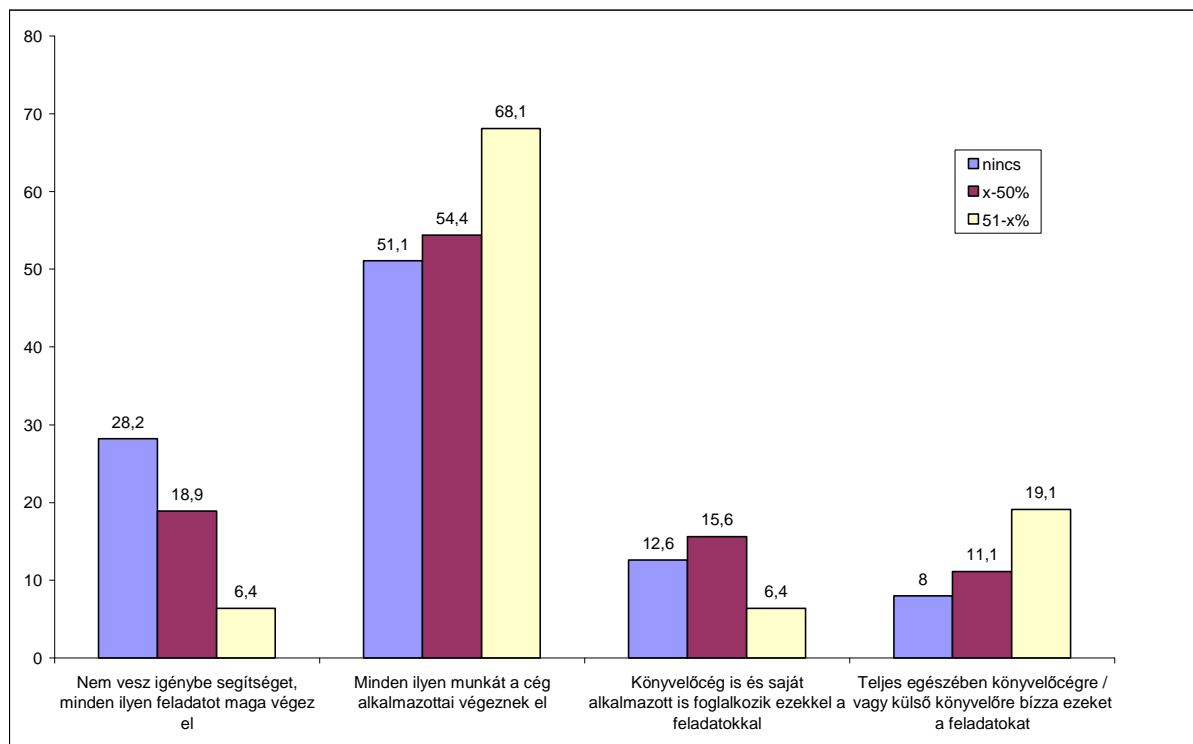
4.1.1. ábra: Az adóbevalláshoz kapcsolódó feladatok megszervezése a cégek nagysága szerint (%), 2006. április

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

A csak belföldre termelő cégeknél fordul elő legnagyobb arányban (28%), hogy a vállalkozás vezetője intézi az adóbevallással kapcsolatos feladatokat, a döntően exportálóknál vagy a kizárólag az alkalmazottak végzik ezt a feladatot (68%), vagy külső könyvelő céget alkalmaznak (19%) (lásd a 4.1.2. ábrát).

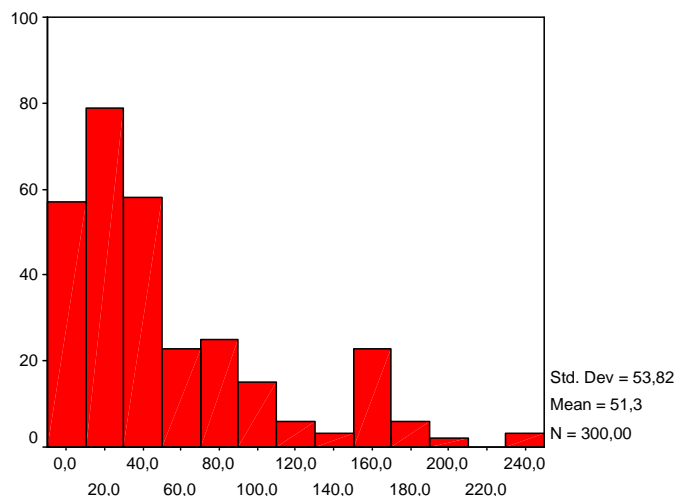
4.1.2. ábra: Az adóbevalláshoz kapcsolódó feladatok megszervezése az export aránya szerint (%), 2006. április

4.2 Az adminisztrációs terhek időigénye

A magyar cégek versenyképessége számára fontos jellemző, hogy működésük során az állam milyen adminisztratív terheket ró rájuk. A vállalkozások intézményi környezetének egyik eleme ez az adminisztratív terhelés. E téren komoly verseny bontakozott ki az újonnan csatlakozott országok között és a magyar gazdasági szabályozás jelentős lemaradása állandósult a fejlett országokra jellemző helyzethez képest a Világbank 1996-2004 között folyó, az intézményi környezetre vonatkozó empirikus kutatásai szerint. Ez a verseny annak ellenére létezik, hogy a magyar kormányok nem, vagy alig hajlandók ezt tudomásul venni és bár szavakban a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése mellett foglalnak állást, mégis megengednek, sőt támogatnak olyan lépéseket, amelyek éppen ellenkezőleg, az adminisztrációs terhek növekedését eredményezik. E terhek egyenlőtlenül érik a magyar vállalati szektor különböző csoportjait: a kkv szektor számára sokkal jelentősebb terhelést jelentenek az adminisztratív kötelezettségek, mint a nagyobb cégek számára. Ezzel a kormányzat a kkv-k számára kedvezőtlen helyzetet stabilizál és versenyhátrányba hozza a vállalati csoportot a nagyobb, többségében külföldi tulajdonban lévő cégekhez képest.

4.2.1. ábra: A KKV szektor cégeinek megoszlása az adminisztrációs terhek becsült havi időigénye szerint (óra), 2006. április

Hány órát foglalkozik hatóság által előírt adminisztráció elvégzésével?

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

A megkérdezett vezetők 16%-a 5 óránál kevesebbet foglalkozik a működéshez szükséges adminisztratív kötelezettségekkel munkaidejéből, de 14,3%-uk állította, hogy magas óraszám, több mint 100 órát foglalkozik e feladatokkal (lásd a 4.2.1. táblázatot). Természetesen ez nem reális szám, de azt jól mutatja, hogy a vezetők nem elhanyagolható részének komoly leterhelést jelentenek az államigazgatás számára készülő kimutatások, bevallások és jelentések.

4.2.1. tábla: A kkv-k megoszlása az adminisztratív feladatok becsült havi időigénye szerint. 2006. április

Havi becsült leterheltség (óra)	Százalék	N
5 óránál kevesebb	16,0	48
6-20 óra	27,0	81
21-50 óra	25,3	76
51-100 óra	17,3	52
100 óránál több	14,3	43
Összesen	100,0	300

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

A cégvezetők leginkább a kötelező adatszolgáltatás időigényét tartják túlzottnak, amit az adóbevallások készítéséhez és dokumentálásához kapcsolódó munkák követnek. A működéshez szükséges engedélyek, tanúsítványok beszerzése nem jelent különösebb problémát (4.2.2. tábla).

4.2.2. tábla: Egyes adminisztratív feladatok időigényéről alkotott vélemény a KKV szektorban (%), 2006. április

Adminisztratív feladatok	Időigénye egyáltalán nem túlzott				Időigénye nagyon túlzott		Átlag-pontok
a cég tevékenységével kapcsolatos engedélyek, tanúsítványok beszerzése, megújítása	6,6	12,3	30,9	22,6	27,6	3,52	
a foglalkoztatással kapcsolatos előírások, szabályok teljesítése, nyilvántartások vezetése	2,6	7,2	22,0	26,6	41,4	3,97	
statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség	2,3	5,2	17,3	29,3	45,9	4,11	
adó- és járulék-bevallási és -fizetési kötelezettség, dokumentáció, nyilvántartás vezetése	1,3	4,6	24,4	27,4	42,2	4,05	

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

4.3 Az egyes adminisztratív feladatok terhei

Az időbeli leterheltség mellett általános keretben is feltettük a kérdést, felsorolva több adminisztratív teendővel járó feladatot, hogy milyen leterheltséget jelentenek ezek a vállalkozás számára. Az eredmények szerint a kkv-k legnagyobb tehernek a kötelező statisztikai adatszolgáltatást (OSAP) és a munkaügyi nyilvántartások vezetését, a munkabérekhez kötődő járulékok és adók fizetését és nyilvántartását tartják (lásd a 4.3.1. táblát). Az elsónél nyilvánvalóan közrejátszik, hogy a vállalkozás élete szempontjából felesleges időpazarlásnak tartják a kötelező adatszolgáltatás által előírt kimutatások elkészítését, vagy vezetését. A második esetben a vállalat működése szempontjából fontos és ténylegesen is komoly terhekről van szó, amelyeket a legutóbbi változtatások (az elektronikus bevallásra való áttérés akkor, amikor az APEH információs rendszere még nem készült fel erre és az esetleges hibás bevallásoknál előirányzott drákói büntetési tételek – egy elrontott adat = 200.000 forint – kilátásba helyezése) még tovább súlyosbítanak.

Az eredmények arra mutatnak, hogy az áfa és a társasági adó bevallása, a könyvelés adminisztratív terhei vagy az engedélyek beszerzése a vállalkozások kisebbsége számára jelentkezik jelentősebb teherként. Ellenben a munkaügyi nyilvántartások, adóbevallások a vállalkozások jelentős részének okoznak komoly problémákat. Ha ez igaz, akkor ez a tény önmagában hozzájárul ahhoz, hogy magas szinten stabilizálódjon, illetve tovább növekedjen a be nem jelentett foglalkoztatás, illetve ezzel a rejtett gazdaság súlya a magyar gazdaságban.

4.3.1. tábla: Mekkora terhet jelent a vállalkozás számára az egyes adminisztratív feladatok elvégzése? (%), 2006. április

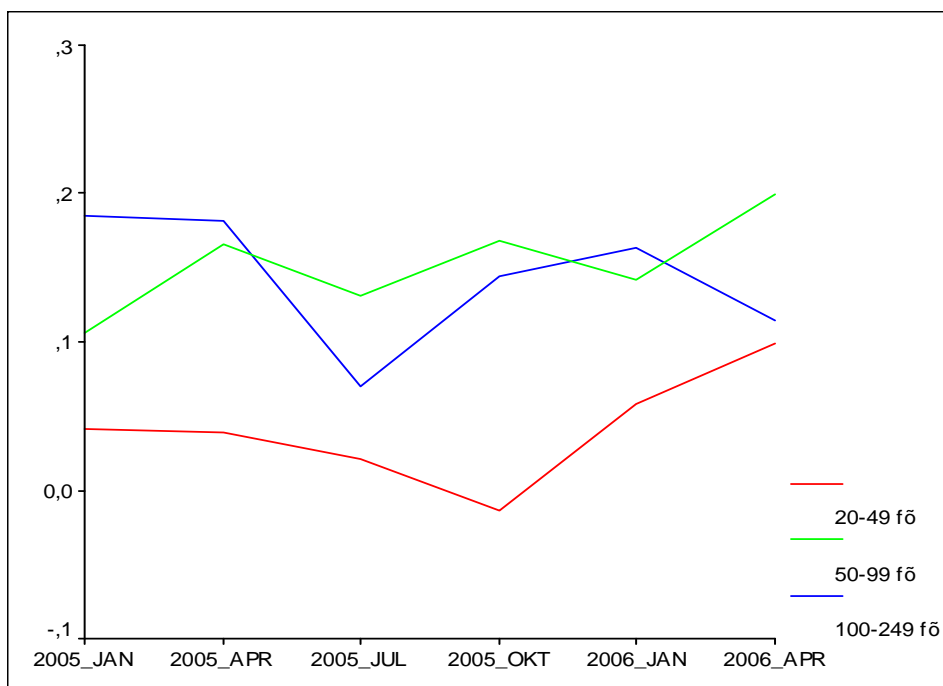
Adminisztratív feladatok	Nem teher				Jelentős teher	átlagpontok
áfa bevallása és fizetése	10,2	17,7	34,1	19,7	18,4	3,18
társasági adó bevallása és fizetése	9,9	25,5	36,1	17,5	10,9	2,94
helyi adó bevallása és fizetése	6,2	26,9	37,4	17,0	12,5	3,03
mérleg készítés	5,3	18,2	31,5	25,2	19,9	3,36
munkaügyi nyilvántartás	2,7	11,5	25,1	28,8	31,9	3,76
egészségügyi engedélyek beszerzése	19,4	27,1	33,7	10,1	9,7	2,64
tűzvédelmi előírások betartása	10,9	35,5	34,1	13,0	6,5	2,69
munkaügyi előírások betartása	6,6	24,8	26,1	24,8	17,8	3,22
balesetvédelmi előírások betartása	7,8	31,6	33,3	15,3	11,9	2,92
kötelező statisztikai adatszolgáltatási (OSAP) kötelezettségek	3,3	6,2	18,4	24,6	47,5	4,07
munkabérekhez kapcsolódó járulékok fizetése és a fizetés dokumentálása	2,7	9,0	27,3	22,7	38,3	3,85
munkavállalók személyi jövedelem adójának fizetése és dokumentálása	4,0	9,6	25,2	25,2	35,9	3,79

Forrás: Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

A munkaügyi nyilvántartással kapcsolatos terhek nem a legkisebb, hanem a közepes cégeknél jelentkeznek leginkább (az előbbiek 73%-a, az utóbbiak 88%-a adott 4-es, vagy 5-ös osztályzatot) – azoknál a cégeknél, amelyek a kkv szektoron belül a legdinamikusabbak és a további növekedésre is képesre lennének egyébként. Ez a tény is aláhúzza az adminisztratív terhek csökkentésének a vállalkozások fejlődésére és szélesebb értelemben a gazdasági növekedésre gyakorolt pozitív hatásának jelentőségét.

KKV Körkép – Táblázatok, Ábrák

1. ábra: A KKV Konjunktúra Index alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

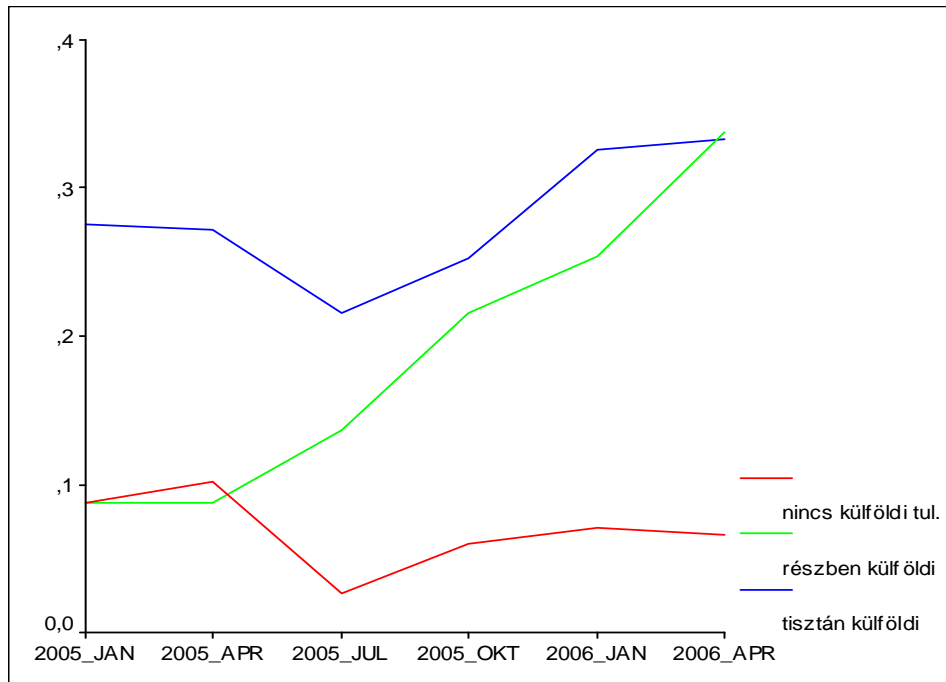
2. ábra: A KKV Konjunktúra Index alakulása az export árbevételen belüli aránya szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

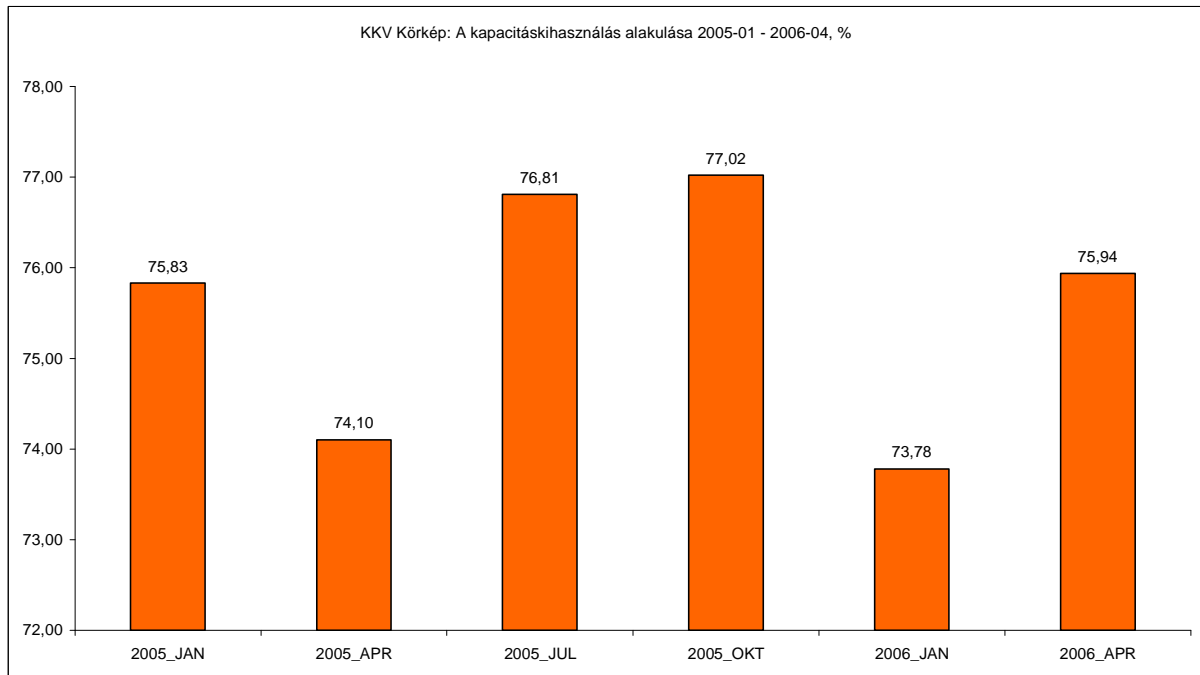
3. ábra: A KKV Konjunktúra Index alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

4. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása, 2006.1 – 2006.4

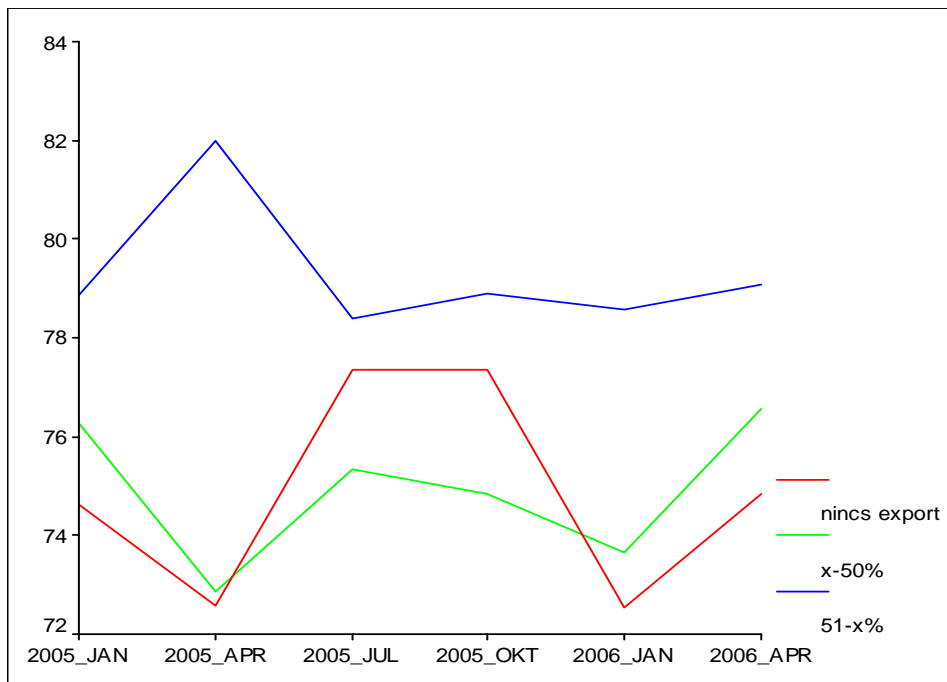
Forrás: GVI

5. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, %, 2005.1 – 2006.4

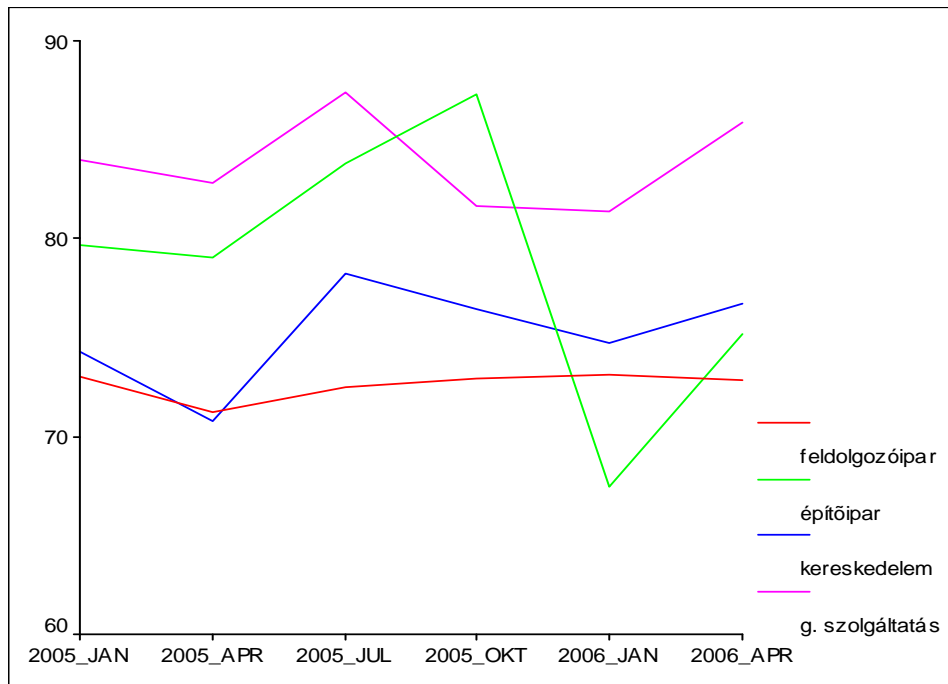
Forrás: GVI

6. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása az export aránya szerint, %, 2005.1 – 2006.4

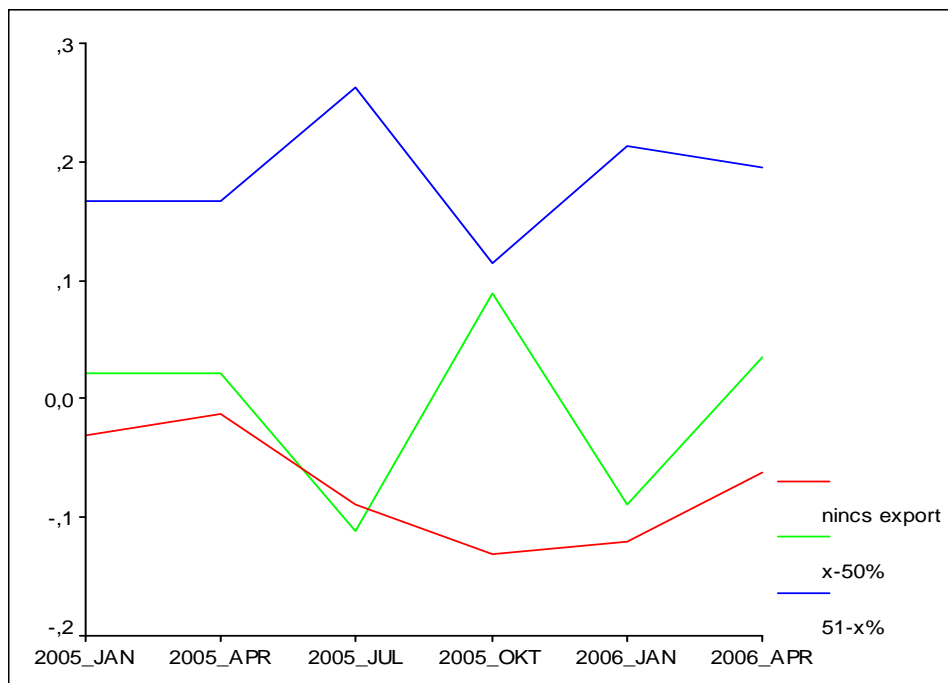
Forrás: GVI

7. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás gazdasági ágak szerint, %, 2005.1 – 2006.4

Forrás: GVI

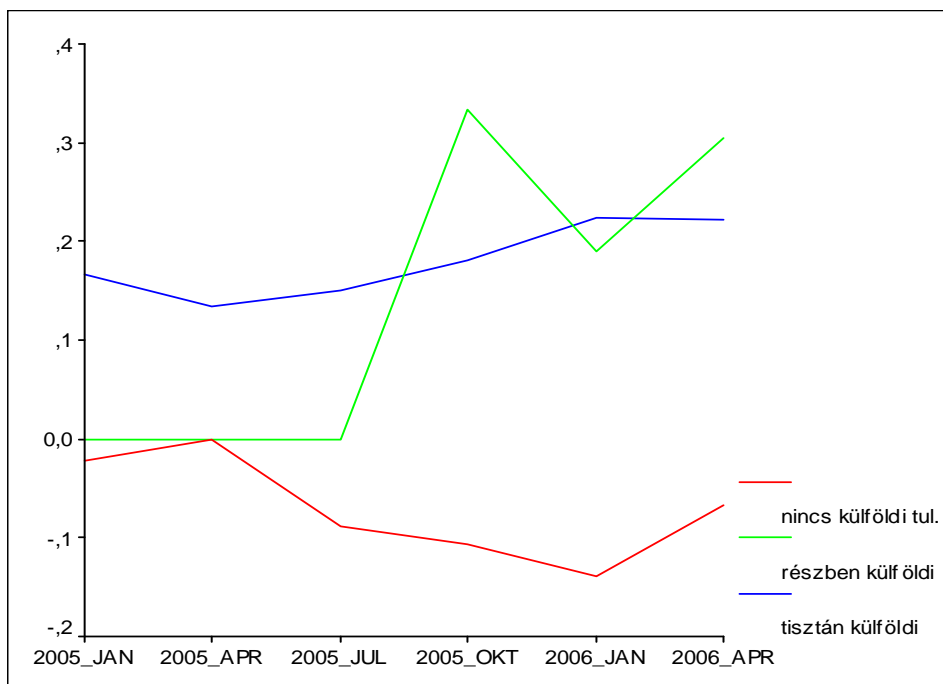
8. ábra: A rendelésállomány alakulása az export árbevételen belüli aránya szerint 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

9. ábra: A rendelésállomány alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

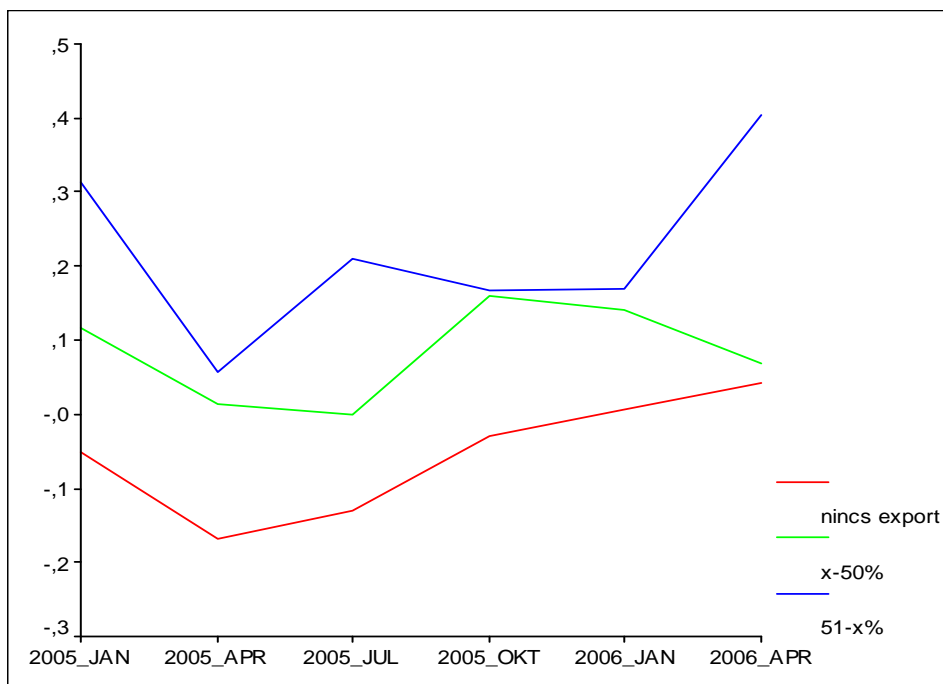
10. ábra: A rendelésállomány alakulása a cégek mérete szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

11. ábra: A termelési szint alakulása az elmúlt negyedévben az export részaránya szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

12. ábra: A termelési szint alakulása az elmúlt negyedévben a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

13. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

14. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása a cég nagysága szerint 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

15. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása gazdasági ágak szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

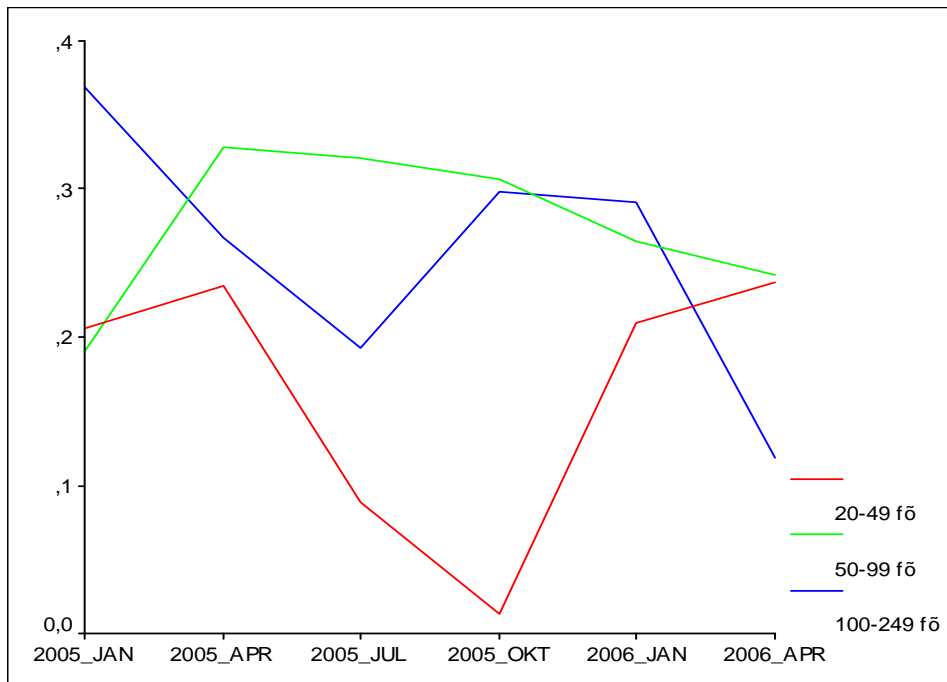
16. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

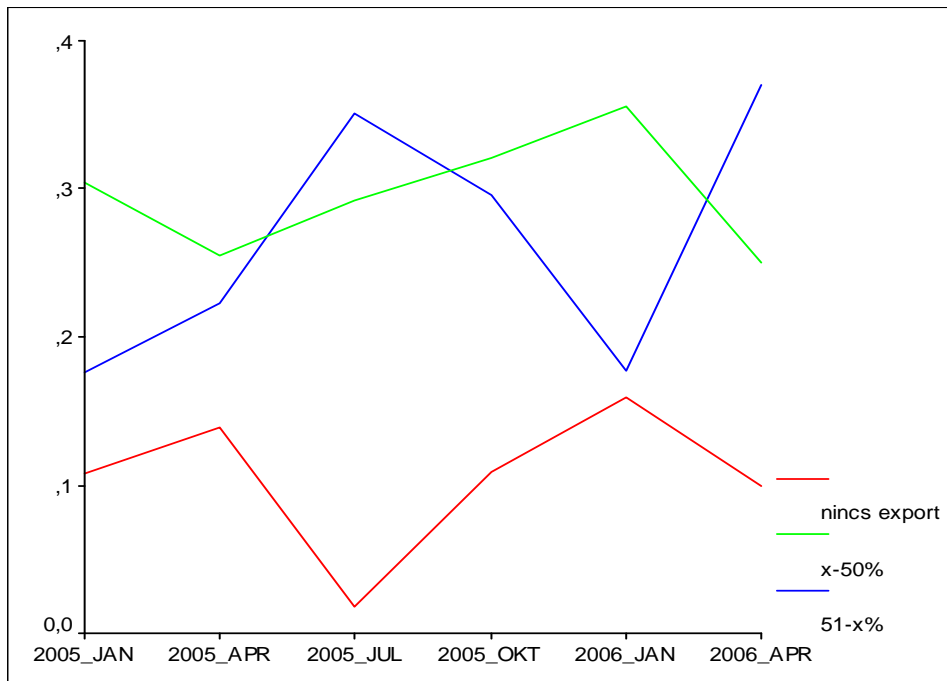
17. ábra: A várható termelési szint alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

18. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása az export részaránya szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

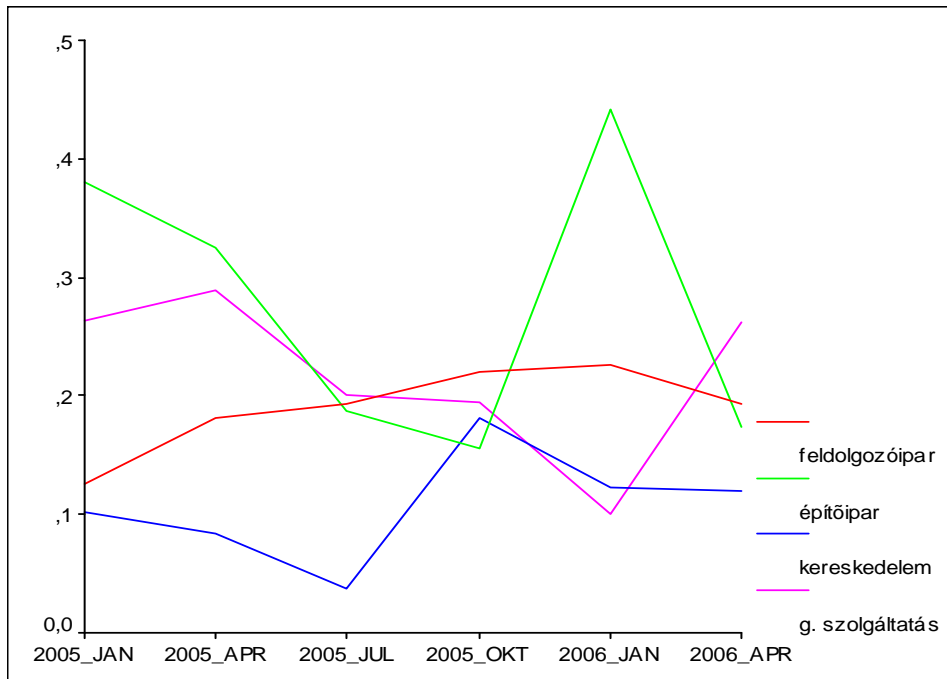
19. ábra: A várható termelési szint alakulása az export árbevételen belüli aránya szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

20. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása gazdasági ágak szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

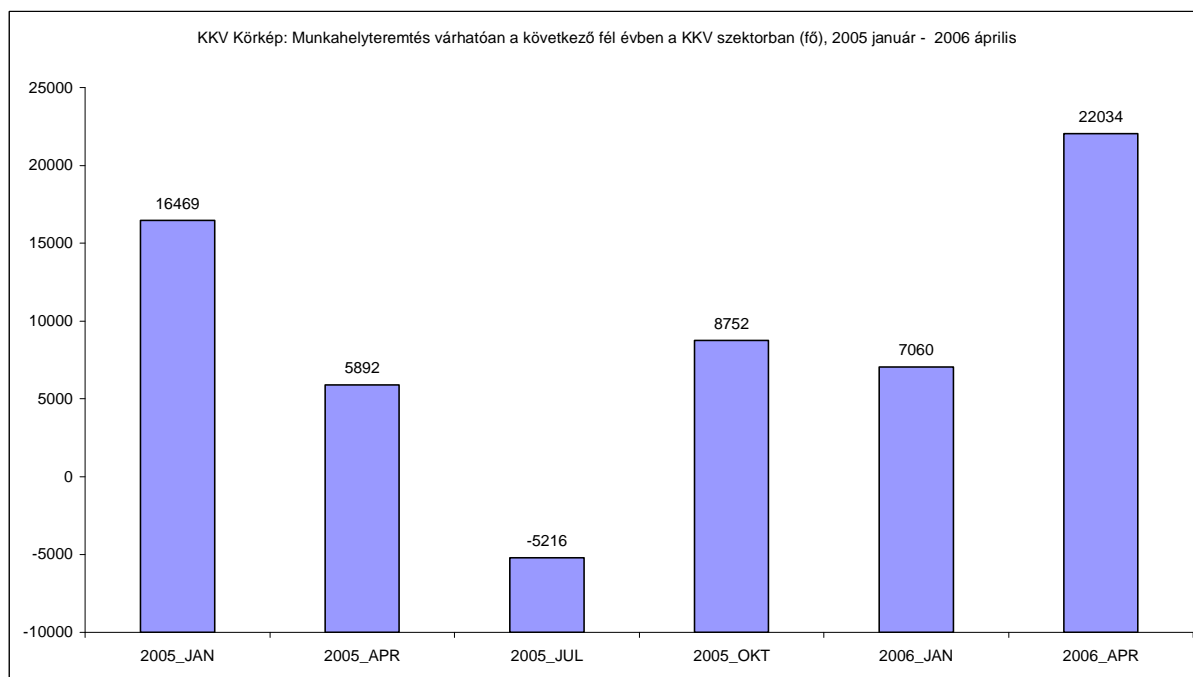
21. ábra: A várható termelési szint alakulása gazdasági ágak szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

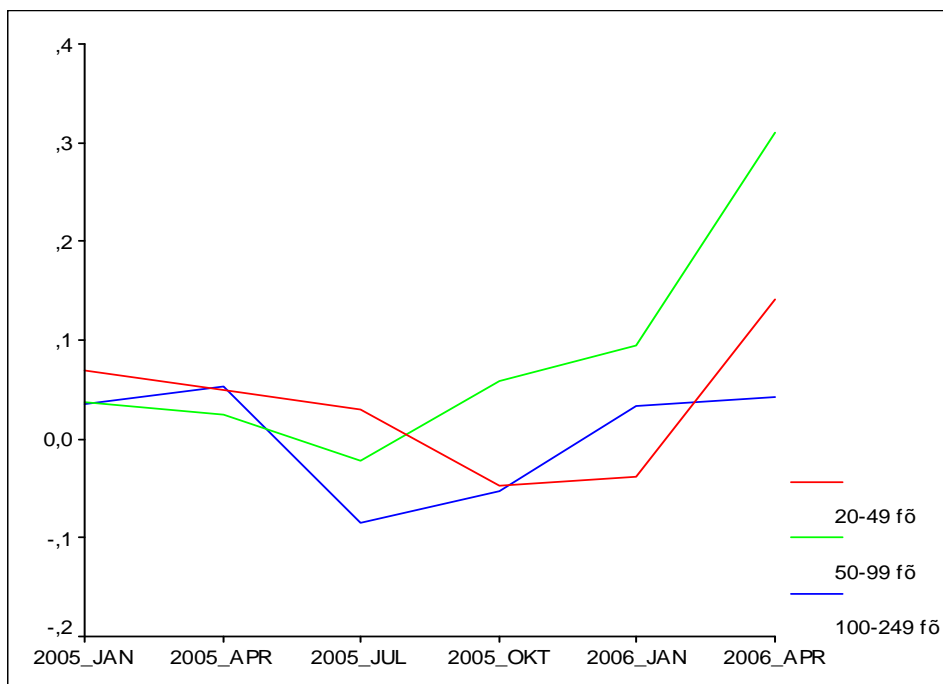
Forrás: GVI

22. ábra: Munkahelyteremtés (+) vagy munkahelyrombolás (-) várható rövid távú alakulása a KKV szektorban (fő), 2005.1 - 2006.4

Forrás: GVI

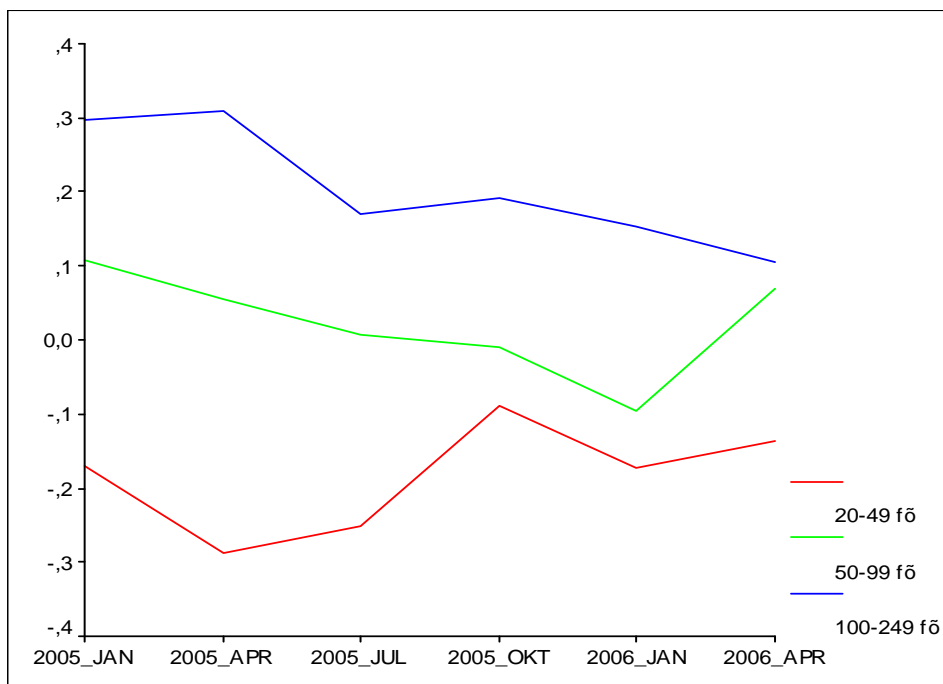
23. ábra: A létszám várható változása a következő fél évben a cégek nagysága szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

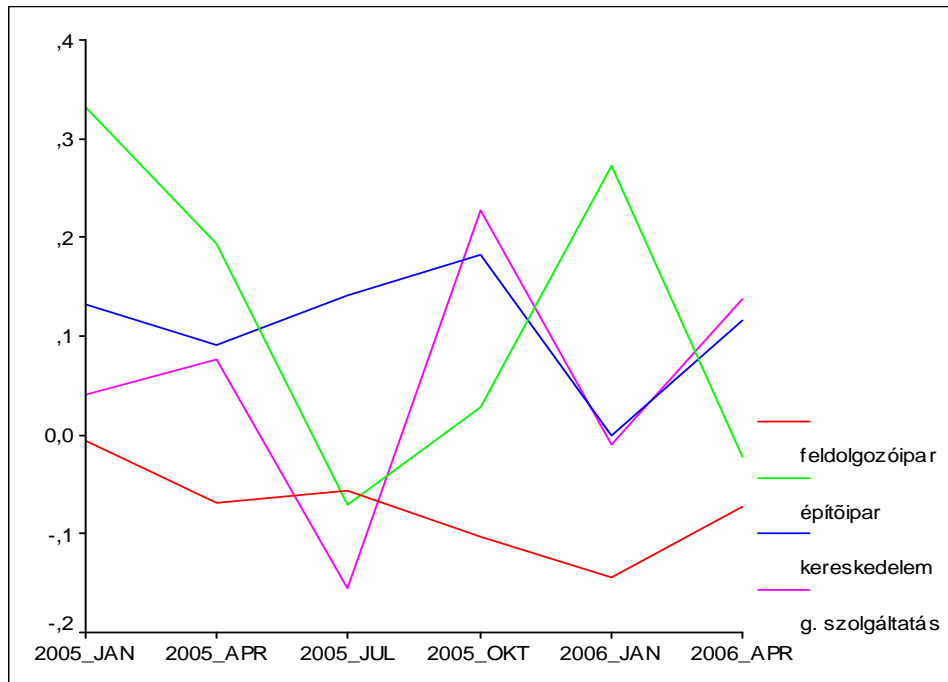
24. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a következő fél évben a cégek mérete szerint, 2005.1 - 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég alacsony, +1-et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI

25. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a következő fél évben gazdasági ágak szerint, 2005.1 – 2006.4

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

Forrás: GVI